

Akademická knižnica – informačné vzdelávanie – kľúčové kompetencie: prepojené uzly siete alebo izoláty?

Vzdelanie je kľúčom k úspechu.
Guy Kawasaki, UC Berkeley

Príspevok je zamyslením sa nad jednou z aktivít, ktorým je na pôde (nielen) akademických knižníc venovaná významná pozornosť tak smerom k prostrediu externému (používateľskej verejnosti), ako aj interným procesom (kvalita ľudských zdrojov v knižniciach). Je to oblasť, v rámci ktorej rezonujú také potreby a požiadavky súčasnej spoločnosti, do saturovania ktorých sa môžu knižnice skutočne efektívne zapojiť alebo, na strane druhej, môžu zaostať za očakávaniami – informačné vzdelávanie. Informačné vzdelávanie na pôde knižníc prešlo v posledných desaťročiach výraznými zmenami, práve ako výsledok reflexie potrieb súčasnej spoločnosti označovanej ako znalostná (vedomostná). V jej centre stojí jedinec, základný cieľ, ale aj prostriedok rozvoja spoločnosti. Hovoríme o kľúčových kompetenciách, ktoré v príprave vysokoškolsky vzdelaných odborníkov majú svoje špecifiká. Ich rozvoj je ale nezriedka limitovaný šírkou rozsahu (nielen) vedomostí, skúseností a zručností vzdelávaných i vzdelávajúcich (sa). Aké miesto patrí v tomto smere akademickým knižniciam? Sú súčasťou „vzdelávacej siete“, alebo sú to „izoláty“ s vlastným životom? Pokúsime sa hľadať možné odpovede, za všetkých, na príklade jednej akademickej knižnice – Slovenskej poľnohospodárskej knižnice v Nitre (SIPK).

Svoje miesto v súčasnej spoločnosti hľadajú – a dovolíme si použiť termíny, ktoré použili Jay David Bolter a Richard Grusin (2000) v súvislosti s vývojom médií a nimi komunikovaného obsahu – procesom „remediácie a konvergencie“ prechádzajú aj knižnice. Všetkých typov a druhov, bez geografického obmedzenia. Ako pozitívum možno uviesť, že knižnice sú stále vnímané ako dôležitý prvok „formotvorného modelu“ jedinca, človeka, občana. Názov príspevku môže evokovať otváranie otázok, o ktorých sa v súčasnosti diskutuje na pôde knižníc dosť intenzívne. Nechceme však riešiť stratégie knihovníctva a vybrané otázky rozvoja z pohľadu interných procesov a vzdelávania knihovníkov. Príspevok prináša skôr zamyslenie nad spojením otázok, ktoré na prvý pohľad nemajú bezprostrednú, vzájomnú súvislosť, alebo môžu byť interpretované v úzkom rámci prostredia knižníc. Je to vzťah akademických knižníc, informačného vzdelávania a formovania kľúčových kompetencií človeka – občana. Kvalitu pôsobenia knižníc smerom k okoliu, mohli by sme povedať „vonkajšiu kvalitu“, však nemožno oddeliť od „vnútornej kvality“, t. j. od kvality vlastných zdrojov, ktoré majú pôsobiť v procese saturácie potrieb svojich používateľov – klientov. Tento vzťah je vlastne štandardným obchodným vzťahom a v zmysle platných ekonomických vzťahov prežíva ten, kto ponúka tovar, o ktorý je záujem.

V roku 2010 uzel na pôde Európskej komisie svetlo sveta dokument pod názvom Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, ktorý poukazuje na potrebu zásadných celospoločenských zmien ako jediného východiska z hlbkej krízy. Medzi základné priority stratégie patria inteligentný rast (vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii), udržateľný rast (podpora hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje) a inkluzívny rast: (podpora hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti). Pre dosiahnutie cieľov bolo navrhnutých 7 iniciatív, pričom jedna z nich sa má zamerať na „posilnenie postavenia ľudí podporovaním rozvíjania ich zručností počas celého ich života s cieľom zvyšovať účasť na trhu práce a lepšie zosúladiť ponuku na trhu práce s dopytom“. (Európska komisia, 2010, s. 5-6). Výsledkom by malo byť, okrem iných, uvoľnenie inovatívneho potenciálu Európy, zlepšenie výsledkov v oblasti vzdelávania, ako aj kvality a výsledkov vzdelávacích inštitúcií a cesta k lepšiemu využívaniu hospodárskych a spoločenských výhod digitálnej spoločnosti (Európska komisia, 2010, s. 12). Plnohodnotne môžu byť v tomto procese účastní iba tí, ktorí sú schopní pohybovať sa vo svete informácií, selektovať, využívať ich pre svoju potrebu a skvalitnenie života. Stratégia, okrem iných, vychádza z množstva dokumentov, ktoré boli aj európskej úrovni diskutované a prijímané už na prahu prechodu do nového milénia. Patrí sem napríklad rámec aktivít pre celoživotný rozvoj kompetencií a kvalifikácií diskutovaný na pôde Európskej rady od roku 2000, ďalej Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie rozpracované v množstve ďalších materiálov a dokumentov, výsledkom rozsiahlej diskusie by mal byť revidovaný rámec kľúčových kompetencií. Prenos nastolených výziev do knihovníckej komunity reprezentujú dokumenty IFLA (napr. Guidelines on information literacy for lifelong learning, 2006; Smernica IFLA pre služby verejných knižníc, 2010 a pod.).

Stručné terminologické okienko

Čo majú spoločné akademické knižnice, informačné vzdelávanie a kľúčové kompetencie? Pre zjednodušenú interpretáciu vzťahu určite budú postačujúce krátke charakteristiky našich východísk pre zamyslenie a hľadanie možných spoločných prienikov, resp. „priameho kontaktného priestoru“.

Informačné vzdelávanie

Termín „*informačné vzdelávanie*“ je chápaný v úzkom, ako aj širšom zmysle slova, jednotná definícia v striktnnej forme vlastne neexistuje. Je to výrazne komplexný fenomén, ktorého charakteristika je v širšom rámci spojená s definovaním dosahovaných cieľov, ktoré však taktiež musia reflektovať dynamiku vývoja spoločnosti a jej požiadaviek. „*Obsah informačného vzdelávania bezprostredne súvisí s určením požiadaviek na informačnú gramotnosť*“ (Bellérová et al., 2010, s. 10), pričom „*informačné vzdelávanie na slovenských vysokých školách zabezpečujú zväčša akademické knižnice*“ (Bellérová et al., 2010, s. 14). Činnosť a ciele akademických knižníc sa v tomto smere (nielen) v slovenských podmienkach opierali vo významnej miere o dokumenty ALA, najmä o Information Literacy Competency Standards for Higher Education, schválené pôvodne v roku 2000. Predstavenstvo ACRL dňa 25. júna 2016 na výročnej konferencii ALA v Orlande na Floride platnosť štandardov zrušilo a otvorila sa diskusia k revízii materiálu, ktorá by mala skončiť v septembri 2017. *Keď sa oprieme o aktuálne prezentovaný význam terminologického spojenia „informačná gramotnosť“ v kontexte témy, tak môžeme siahnuť po charakteristike informačnej gramotnosti ako poznání toho, kedy a prečo potrebujeme informácie, kde ich možno nájsť, ako ich kriticky/primerane hodnotiť, používať a komunikovať etickým spôsobom* (CILIP, 2017). Vychádzajúc však aj z donedávna platných, vyššie spomínaných, štandardov ALA, možno ako súčasť informačnej gramotnosti „*identifikovať nielen vedomosti a zručnosti súvisiace s vyhľadávaním a spracovaním informácií, ale aj so základmi vedeckovýskumnej práce, práce s odborným textom, kritickým myslením, odborným publikovaním a vedeckou komunikáciou*“ (Bellérová et al., 2010, s. 11).

Kľúčové kompetencie

Kľúčové kompetencie sú vo všeobecnosti charakterizované, ako kombinácia vedomostí, zručností a postojov primeraných danému kontextu, sú to schopnosti, ktoré potrebujú všetci jednotlivci na osobné uspokojenie a rozvoj, aktívne občianstvo, spoločenské začlenenie a zamestnanosť. Definovaných je 8 kľúčových kompetencií, pričom ich postavenie je rovnocenné: komunikácia v materinskom jazyku, komunikácia v cudzích jazykoch, matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky, digitálna kompetencia, naučiť sa učiť, spoločenské a občianske kompetencie, iniciatívnosť a podnikavosť, kultúrne povedomie a vyjadrovanie. (Európska komisia, 2006). „*Kľúčové kompetencie majú človeku pomôcť využívať odborné znalosti a informácie pri efektívnom riešení problémov so zameraním na budúcnosť. Majú dlhšiu „životnosť“ než akákoľvek odborná kvalifikácia. Zahŕňajú množstvo odborných (a nielen odborných) kvalifikácií. Preto sa stávajú významnými pre ďalšie učenie sa, permanentné vzdelávanie. Ak sú však zamerané len na jednu konkrétnu situáciu, strácajú na aktuálnosti a užitočnosti*“ (Suchožová, 2014, s. 9).

Akademická knižnica

V zmysle ustanovení zákona č. 126/2015 o knižniciach, akademická knižnica je samostatným prvkom knižničného systému SR, ktorý je súčasťou štátneho informačného systému. Je knižnicou, ktorá v rámci svojho zamerania a špecializácie je, okrem iných aktivít, pracoviskom na vysokej škole, ktoré zabezpečuje *poradenskú a vzdelávaciu činnosť a informačné vzdelávanie používateľov* (§8).

Základná otázka, resp. východisko nášho zamyslenia: Môže byť akademická knižnica prostredníctvom vlastného informačného vzdelávania (obsahom s vlastnou pridanou hodnotou a primeranými formami jeho sprostredkovania) aktívnym subjektom v procese formovania kľúčových kompetencií v spoločnosti? Odpoveď: Myslíme si, že áno. Vychádzame z toho, že dopyt je viac-menej jasný, ponuka by mala byť jeho reflexiou.

Nasledujúca otázka: Dokážeme vymedziť rámcové edukačné prostredie a identifikovať základné prvky tohto procesu tak, aby bolo pôsobenie zmysluplné efektívne? Odpoveď: Myslíme si, že áno. Aj v informačnom vzdelávaní platí, že prostredie je jednotou externých a interných prvkov, pričom vzťahy medzi nimi majú dynamický charakter, t. j. vzájomne sa ovplyvňujú.

Informačné vzdelávanie v SIPK pri SPU v Nitre (podobnosť, nie náhodná, aj v iných akademických knižniciach)

Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre je základným informačným pracoviskom Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, plní funkciu akademickej knižnice, zároveň však plní funkcie špecializovanej vedeckej knižnice pre oblasť poľnohospodárstva. Knižnica sa snaží prostredníctvom všetkých svojich aktivít byť vnímaná aj ako dôležitý činiteľ saturujúci informačné potreby, resp. poskytujúci informačné služby v akademickej komunite späť najmä s oblasťou pôdohospodárstva a príbuzných vedných oblastí. Ako akademická knižnica je SIPK integrálnou súčasťou terciárnej edukácie, t. j. informačnej podpory procesov vzdelávania na univerzite, ako aj vedeckého výskumu, t. j. informačnej podpory výskumu a komunikácie jeho výsledkov. Neoddeliteľnou súčasťou je budovanie digitálneho repozitára a podpora aktov diseminácie akademickeho obsahu (či už vzdelávacieho, alebo vedeckého), ktorý vzniká na univerzite. Informačné vzdelávanie patrí k základným aktivitám SIPK. Jeho rozsah, obsah, metódy a formy sa menili v závislosti od potrieb všetkých skupín používateľov. Používateľmi (klientmi) knižnice, nakoľko je knižnicou verejnou, nie sú iba študenti a zamestnanci univerzity, ale široká verejnosť. Primárne sa však aktivity knižnice v rámci informačného vzdelávania sústreďujú na užšie používateľské zázemie, a tým je akademická obec univerzity. Svoje ciele v oblasti informačného vzdelávania sa pokúša realizovať v niekoľkých, tak horizontálne, ako aj vertikálne

diferencovaných smeroch. Významným predpokladom v tomto smere je aktívna podpora na univerzite zo strany manažmentu (na celouniverzitnej, fakultných a katedrových úrovniach), aj jednotlivcov (pedagógov alebo vedeckých pracovníkov). Vzdelávacie aktivity prebiehajú na formálnej (súčasť výučby/študijných programov), ako i neformálnej úrovni (podujatia ad hoc podľa požiadaviek skupín alebo jednotlivcov).

Model formálneho informačného vzdelávania (tak, ako u väčšiny akademických knižníc na Slovensku) v rámci štandardného vysokoškolského štúdia sa zameriava na tieto cieľové skupiny:

- študenti I. stupňa
  - začínajúci štúdium na univerzite,
  - končiace ročníky I. stupňa (Bc.),
- študenti II. stupňa (Ing.),
- študenti III. stupňa štúdia (PhD.).
- Celoživotné vzdelávanie:
  - študenti MBA,
  - študenti doplňujúceho pedagogického štúdia – učiteľstvo odborných predmetov, kurzy vysokoškolskej pedagogiky.

Pre študentov, ktorí prichádzajú na univerzitu, SIPK realizuje štandardný model prednášok v rámci predmetu „Úvod do vysokoškolského štúdia“, ktoré sú v gescii jednotlivých fakúlt. Podujatia prebiehajú spravidla v prvých dvoch mesiacoch akademického roka. Študenti končiacich ročníkov I. a II. stupňa štúdia (na niektorých fakultách iba denní, niekde aj externí) absolvujú prednášky a cvičenia v rámci metodiky vypracovania záverečnej práce, kde nosnými témami sú práca s informačnými zdrojmi a formálne rámce a štandardy tvorby odborného textu (vrátane tém publikačnej etiky, citovania, práce so šablónou záverečnej práce a pod.). V prípade záujmu sú pripravované vzdelávacie podujatia, ktoré sa snažia rešpektovať špecifiká publika (špecifické informačné zdroje, citačné štýly a pod.).

Študenti III. stupňa štúdia na SPU v Nitre (denná aj externá forma štúdia) majú povinnosť absolvovať študijný predmet „Vedecké publikovanie“ (10 kreditov). Po absolvovaní predmetu sa očakáva, že študent porozumie základným princípom vedeckého publikovania, etickým aspektom výskumného procesu a publikovania, autorským právam, formálnym náležitostiam vedeckého článku, základným scientometrickým nástrojom hodnotenia vedeckých časopisov. Zároveň pochopí mechanizmus vedeckého publikovania, predovšetkým publikovania v časopisoch a zborníkoch z vedeckých konferencií. Obsahová náplň predmetu: akademická a autorská etika, prezentácia vedeckého diela, formálne aspekty publikovania, štandardy a normy pre publikovanie, softvérové nástroje na podporu publikovania, redakčný proces, kde publikovať – scientometrické nástroje na hodnotenie kvality publikácií, Open Access a vedecké publikovanie, elektronické informačné zdroje na podporu publikovania, evidencia publikačnej činnosti na slovenských vysokých školách.

Informačné vzdelávanie študentov v rámci MBA vyžaduje náročnú prípravu z dôvodu jazykových nárokov – prednášky sú v anglickom jazyku.

Aktivity SIPK v podobe integrácie informačného vzdelávania s vlastným obsahom do formálneho vzdelávacieho procesu možno prezentovať na príklade doplňujúceho pedagogického štúdia. Ide o výsledky spolupráce s bývalou Katedrou pedagogiky FEM SPU, aktuálne transformovanou na Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva FEM SPU. V roku 2012 na podnet spomínaného pracoviska začala spolupráca pri príprave projektu KEGA pod názvom „Konceptuálna modernizácia obsahu a metodická podpora Kurzú vysokoškolská pedagogika pre učiteľov technických univerzít“. Návrh projektu bol schválený, a tak v rokoch 2013 až 2016 boli realizované naplánované projektové aktivity. Jednou z inovatívnych súčastí, ktorá bola realizovaná v spolupráci so SIPK, bolo zapracovanie modulu kurikula IGIP (Medzinárodná spoločnosť pre inžiniersku pedagogiku) „*Scientific Writing*“ do kurikula predmetu na SPU a jeho rozpracovanie na konkrétne podmienky, vrátane spracovania študijných materiálov. Všeobecným cieľom modulu je získanie základných vedomostí z oblasti formálnych základov tvorby textu a relevantných aplikačných nástrojov pre spracovanie a komunikovanie odborného/vedeckého obsahu, pochopiť vzťah medzi obsahom a formou textu a nadobudnúť praktické návyky pre tvorbu zrozumiteľného textu. Na základe žiadosti podanej v marci 2015 o akreditáciu kurzov vysokoškolskej pedagogiky, ktoré sa na SPU organizujú kontinuálne už od roku 1964, bola v októbri 2015 úspešne zaradená do Indexu IGIP. Absolventi štúdia sú oprávnení požiadať o zápis do medzinárodného registra kvalifikovaných učiteľov technických predmetov a používať titul ING. PAED. IGIP.

Neformálne informačné vzdelávanie má podobu výberových prednášok alebo pracovných seminárov na fakultách/katedrách univerzity, individuálnych konzultácií, alebo, vo vzťahu k interným potrebám knižnice, prednášok pre pracovníkov SIPK podľa potreby. Tento model vychádza teda najmä zo špecifických požiadaviek fakúlt/katedrií. Je tu jeden významný príklad zapojenia knižnice do edukácie zamestnancov univerzity – rozsiahly projekt spolufinancovaný z Európskeho sociálneho fondu. V rokoch 2010 až 2013 prebiehali aktivity v rámci projektu „Ľudské zdroje a kvalita na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre – LUZK SPU“. Strategickým cieľom projektu je dosiahnuť neustálu adaptáciu SPU v Nitre na aktuálne a perspektívne potreby vedomostnej spoločnosti a iniciácia procesu trvalého zlepšovania. Knižnica participovala formou vlastných obsahových vzdelávacích celkov (projektová aktivita Zvyšovanie informačnej gramotnosti), ktoré taktiež smerovali k tomu, aby frekventanti nadobudli základnú orientáciu v oblasti formálnych základov tvorby textu a relevantných aplikačných nástrojov pre spracovanie obsahu. Okrem priamej prednáškovej činnosti to boli semináre, cvičenia a konzultácie, súčasťou bolo aj spracovanie študijných materiálov (Bellérová et al., 2012).

Základné témy informačného vzdelávania:

- Knižnica a jej služby
- Ako vyhľadávať literatúru
- Ako správne citovať
- Elektronické informačné zdroje a možnosti ich využitia
- Autorské právo a publikovanie
- Práca s textom, príprava a spracovanie podkladov
- Formálne aspekty publikovania, prehľad štandardov a noriem
- Práva duševného vlastníctva Open Access a repozitáre
- Podpora publikovania

Výberové témy informačného vzdelávania:

- Evidencia publikačnej činnosti na Slovensku a na SPU v Nitre
- Formálne náležitosti záverečnej práce, práca so šablónou záverečnej práce

Pre podporu svojich aktivít SIPK v oblasti vzdelávania pripravila knižnica osobitné webové stránky, na ktorých sú sprístupňované rôzne texty, materiály a odkazy na zdroje, pod názvom **ivko – Informačné vzdelávanie v kocke** (<http://www.slpk.sk/ivko/index.html>, obr. 1).

ivko - Informačné vzdelávanie v kocke

Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre

O informáciách

O práci s textom

O nástrojoch

Vedecké publikovanie

O informáciách a práci s informáciami

V tomto bloku nájdete:

Rady a odporúčania týkajúce sa stratégie vyhľadávania informácií, spôsobov akým vyhľadávať, kde vyhľadávať, ako vyľadané informácie spracovať, selektovať a ďalej použiť.

O texte a práci s textom

V tomto bloku nájdete:

Rady a odporúčania týkajúce sa spracovania textu, formálnych aspektov tvorby odborného textu, štandardov aj zvykových pravidiel, bližšie sa zastavíme pri spracovaní špecifických častí dokumentov ako sú grafika, rôzne grafy a schémy a podobne.

O nástrojoch a aplikáciách

V tomto bloku nájdete:

Krátky prehľad nástrojov a aplikácií, ktoré možno využívať pri spracovaní rôznych typov dát a vytváraní dokumentov - od rôznych kancelárskych balíkov, cez grafické editory, až po špecializované nástroje na spracovanie štatistických výstupov. Predstavíme si prostredie desktop publishingu a jeho možnosti.

Vedecké publikovanie

V tomto bloku nájdete:

Čiastočne to, čo ponúkajú predchádzajúce bloky vo všeobecnej rovine, avšak použité v kontexte vedeckého publikovania, ako aj špecificky spracované témy, ktoré by mohli byť nápomocné pri pochopení podstaty a aktuálnych trendov v oblasti vedeckej komunikácie (definície, praktické návody, príklady, terminológiu a pod.).
Galéria nástrojov pre vedecké publikovanie prezentovaných/spomínaných na prednáške 1. decembra 2016.

(Poznámka autora: Keby tak bolo viac času na všetky aktivity, ktoré sme si vymysleli J).

Positívne možno v tomto smere hodnotiť publikačné aktivity naviazané na informačné vzdelávanie, vrátane výsledkov popísaných v texte. Okrem článkov v odbornej tlači sú to samostatné študijné materiály (napr. Bellérová et al., 2012; Bielik et al., 2015; Šeben Začková et al., 2016 a i.).

Pred záverom...

Záver nášho zamyslenia? Akademické (ako však stále zdôrazňujeme, nielen) knižnice majú špecifický vzdelávací obsah, ktorý vzhľadom práve na svoj charakter, má čo povedať. Informačné vzdelávanie sa však týka tak používateľov knižníc, ako aj zamestnancov. Naučiť môže iba ten, kto niečo vie. Čo to asi vyžaduje na strane knižnice? Počúvať, študovať (učiť sa), urobiť analýzu, naštudované použiť na konkrétne podmienky a ponúknuť. Vyhľadávať informácie dokáže (takmer) každý, ale vyhľadávať efektívne treba vedieť, pozberať informácie tiež nie je problém, problém je zmysluplná kritická selekcia a organizácia obsahu. A čo k tomu ešte treba? Nástroje, ktoré pomáhajú nielen informácie, ale aj získané dáta organizovať a spracovať v novej podobe/forme. No, a napokon nadobudnúť schopnosť výsledky svojej práce sprístupniť ostatným, komunikovať ich s okolím. A keď potrebujem pomoc? Vedieť, ako sa rýchlo nakontaktovať na svoju akademickú knižnicu.

... a na záver

Informačné vzdelávanie – tak ako každý iný edukačný akt – by nemalo byť samoúčelné, pričom, podľa nášho názoru sa tento cieľ najlepšie darí plniť vtedy, keď sprostredkúva komunikáciu špecifického obsahu. Knižnice takýto obsah (s vlastnou pridanou hodnotou) vďaka svojej podstate a poslaniu v spoločnosti, majú. Naplnenie vzdelávacích cieľov je podmienené mnohými faktormi, pričom je neustále potrebné pamätať na praktický význam (zameranie), súvislé prepojenie jednotlivých (samostatných) obsahových prvkov/celkov, a samozrejme, kontinuitu. Nemenej významným faktorom je potreba reflexie úrovne vedeckého poznania a spoločenských potrieb. Dynamika spoločenského vývoja sa premieta aj do toho, že informačné vzdelávanie na pôde prechádza procesom prehodnocovania a hľadania, v dynamike jeho cieľov, foriem a metód. Penetráciu IKT nevnímajú. Problematika informačného vzdelávania je komplexným fenoménom, ktorého rámce možno však zjednodušene zhrnúť ako procesy podmienené aktuálnymi potrebami spoločenského vývoja v kontexte procesov udržateľného rozvoja ľudskej spoločnosti a života vôbec. Základným prvkom týchto procesov je človek, jeho kvalita, schopnosť aktívnej participácie a prijatia vlastnej zodpovednosti. Knižniciam ako kultúrno-vzdelávacím inštitúciám patrí v tomto smere, popri iných subjektoch, samostatné, špecifické a určite významné miesto. A to v dvoch základných smeroch: von (používatelia/klienti služieb knižníc) a dovnútra (kvalita ľudských zdrojov v knižniciach). Môže byť veľmi ťažké pokúšať sa asistovať bez relevantnej odozvy („nerozumiem tomu / urobte to za mňa / ja nemám čas“), ale aj ak asistujúci potrebujú základnú asistenciu v oblasti kľúčových kompetencií... Obrovskou výhodou v prípade akademických knižníc by malo byť detailné poznanie zázemia/prostredia, na ktoré sa ich služby orientujú. Či už z pohľadu akademického ako celku (manažment informácií, práca s odborným/vedeckým textom, princípy akademického publikovania...) alebo z aspektu špecializácie (poľnohospodárstvo, potravinárstvo, ekonómia, lesnícke vedy, veterinárske vedy...). Mohli by sme siahnuť po slovách Guya Kawasakiho (bývalý spolupracovník S. Jobsa, aktuálne pôsobiaci na Haas School of Business, UC Berkeley), ktoré odzneli na konferencii TechMatch Slovakia 2015 a ktoré by mali slúžiť ako inšpirácia pre knižnice ako „podnikateľské subjekty“ – „*zákazníci nevedia povedať, čo potrebujú a iba vďaka vašej vízii, zariadeniu a nápadom pochopia, čo potrebujú alebo čo budú v určitom momente chcieť. Vy to viete iba vďaka znalostiam založeným na poznávaní*“.

Akademické knižnice by mali vedieť, čo ich klienti potrebujú, aj keď to nevedia presne vyjadriť. A snažiť sa ponúknuť im to. Je to však možné len vďaka vysokej úrovni vlastnej vonkajšej, ale aj vnútornej (teda kvality vlastných ľudí) reflexie... Čakajú nás určite veľké výzvy, ale výsledkom by mohol byť úspech na trhu.

Literatúra

- BELLÉROVÁ, Beáta et al. 2010. *Informačné vzdelávanie v podmienkach slovenských vysokých škôl – analytická štúdia : vyhodnotenie prieskumov akademických knižníc a návrh koncepcie vzdelávania*. 1. vyd. [Košice : Equilibria]. 115 s. ISBN 978-80-89284-69-6.
- BELLÉROVÁ, Beáta et al. 2012. *Základy e-publikovania : metodická príručka*. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita. 102 s. ISBN 978-80-552-0842-8.
- BIELIK, Peter et al. 2015. *Agribusiness and commerce*. 2nd ed. Nitra : Slovak University of Agriculture. 402 s. ISBN 978-80-552-1383-5.
- EURÓPSKA KOMISIA (2010). *Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu* [online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:sk:PDF>
- Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie* [online]. 2006. [cit. 2017-07-05]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/2318.pdf>
- EURÓPSKA KOMISIA. 2006. *Kľúčové zručnosti pre celoživotné vzdelávanie* [online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2006-0365+0+DOC+XML+V0//SK>
- EURÓPSKA KOMISIA. 2007 *Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec*. Luxemburg: Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev. 16 s.
- CILIP (2017) *Information literacy* [online]. [cit. 2017-07-05]. Dostupné na: <https://www.cilip.org.uk/research/topics/information-literacy>
- SUCHOŽOVÁ, Eva. (2014) *Rozvíjanie a hodnotenie kľúčových kompetencií v edukačnom procese*. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum. 94 s. ISBN 978 -80 -8052-857-7.
- ŠEBEN ZAŤKOVÁ, Tímea et al. (2015) *Vybrané kapitoly z vysokoškolskej pedagogiky*. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2015. 169 s. ISBN 978-80-552-1431-3.

PhDr. Ľubica Jedličková, PhD.

lubica.jedlickova@uniag.sk

(Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre)